

ПАМ'ЯТІ Л.Я. НОВАКОВСЬКОГО

10 грудня 2024 р. пішов із життя видатний вчений у галузі земельних відносин і державний діяч, доктор економічних наук, професор, академік НААН, який займався вирішенням питань землеустрою, охорони земельних ресурсів, проведення економічного оцінювання сільськогосподарських земель і розвитку земельних відносин в Україні, Леонід Якович Новаковський.

Народився Леонід Якович 7 липня 1935 р. у с. Стирти Черняхівського р-ну Житомирської обл. У 1953 р. він закінчив Житомирський технікум землевпорядкування, а у 1958 р. — факультет землеустрою Львівського сільськогосподарського інституту (нині — Львівський національний аграрний університет). Упродовж 1958–1965 рр. Л.Я. Новаковський працював на виробництві інженером, старшим інженером, керівником групи, головним інженером проектів проектно-розвідувальних організацій із землеустрою і містобудування Закарпатської області, головним інженером Закарпатської землевпорядної експедиції інституту «Укрземпроект».

З 1965 по 1974 р. Л.Я. Новаковський — референт і старший референт із землекористування та землеустрою Управління справами Ради Міністрів УРСР. У 1974 р. він був призначений директором Республіканського проектного інституту по землевпоряд-

куванню «Укрземпроект», у 1989 – 1996 рр. — директором Інституту землеустрою УААН; з 1992 по 1996 р. очолював кафедру землевпорядкування Національного аграрного університету (нині — Національний університет біоресурсів і природокористування України) (за сумісництвом).

У 1996–1999 рр. Л.Я. Новаковський працював головою Державного комітету України із земельних ресурсів і науковим директором Інституту землеустрою УААН.

У 1995–1999 рр. Леонід Якович був членом Комісії з питань аграрної і земельної реформ при Президентові України; 1997–2000 рр. — членом Координаційної ради з питань місцевого самоврядування при Президентові України; 1999–2001 рр. — членом Комітету з питань аграрної політики при Президентові України; 2000–2002 рр. — позаштатним радником Голови Верховної Ради Украї-

ни; 2006–2012 рр. — членом Комісії з опрацювання та комплексного вирішення питань реалізації державної політики у сфері раціонального використання та охорони земель при Президентові України.

З жовтня 1999 р. по травень 2003 р. Леонід Якович працював директором Інституту землеустрою УААН, із серпня 2003 по 2015 р. — заступником, першим заступником директора з наукової роботи Комунального підприємства «Київський інститут земельних відносин» Київської міської ради, а з 2015 р. працював радником Президії НААН.

У червні 1970 р. у Харківському сільськогосподарському інституті імені В.В. Докучаєва Л.Я. Новаковський захистив кандидатську дисертацію на тему: «Сільськогосподарське розселення Закарпаття і шляхи його удосконалення», а в листопаді 1985 р. в Інституті економіки АН УРСР (нині Державна установа «Інститут економіки і прогнозування НАН України») — докторську дисертацію на тему: «Економічні проблеми використання і охорони земельних ресурсів Української РСР». У 1994 р. йому було присвоєно вчене звання професора.

Наукова діяльність Л.Я. Новаковського пов'язана з дослідженням проблем розселення населення, раціонального використання та охорони земельних ресурсів, екологі-

зації природокористування, розвитку земельних відносин, землеустрою і земельного кадастру.

Л.Я. Новаковський очолював авторські колективи з підготовки проєктів Земельного кодексу України (1990, 1992, 2001 рр.), брав активну участь у розробці та ухваленні законів України «Про землеустрій», «Про охорону земель», низки інших законодавчих і нормативних актів з питань розвитку земельних відносин.

Л.Я. Новаковським обґрунтовано систему моніторингу та використання земельного фонду, що ґрунтується на принципах оптимального співвідношення елементів ландшафту і параметрів антропогенного й техногенного навантажень на нього, запропоновано методику визначення втрат сільськогосподарського виробництва при вилученні земель для не-сільськогосподарських потреб і методичні основи моделі ландшафтного природоохоронного землеустрою.

Леонід Якович брав безпосередню участь у розробці наукових основ і впровадженні в практику контурно-меліоративної організації території. Впродовж 2003–2015 рр. учений зосереджує свою наукову діяльність на дослідженні проблем формування та функціонування комунальної власності на землю, обґрунтуванні шляхів і механізмів розмежування земель дер-

жавної та комунальної власності, на розробці концептуальних засад регулювання земельних відносин і формуванні регіональної земельної політики.

Як засновник факультету землевпорядкування Національного університету біоресурсів і природокористування України, академік Леонід Новаковський став наставником для багатьох поколінь фахівців-землевпорядників.

Л.Я. Новаковський — автор 545 наукових праць, зокрема 35 колективних та індивідуальних монографій. Ученим підготовлено 4 доктори та 7 кандидатів економічних наук.

У 1990 р. Л.Я. Новаковський був обраний дійсним членом (академіком) УААН (загальне землеробство).

Він був членом спеціалізованих вчених рад із захисту докторських дисертацій у Раді з вивчення продуктивних сил України НАН України, Інституті економіки та прогнозування НАН України, головним редактором науково-виробничого журналу «Землевпорядкування».

Л.Я. Новаковський проводив велику міжнародну діяльність, зокрема працював керівником групи радянських експертів з оцінки проєкту «Зелений пояс» (Сахара, Алжирська Народна Демократична Республіка) — 1976 р.; з експертизи проєкту зрошення земель у нижній течії р. Аваш (Ефіопія) — 1977 р. Леонід Якович у складі

делегатії Верховної Ради України розробляв заходи щодо співробітництва у галузі сільського господарства Угорщини (1991 р.), з діловими колами Норвегії розглядав пропозиції щодо шляхів реалізації земельної реформи (1992 р.).

Виробничо-господарську та наукову діяльність Л.Я. Новаковський поєднував з активною суспільно-політичною, зокрема обирався депутатом чотирьох скликань Залізничної районної ради м. Києва (1975 – 1984 рр.).

Л.Я. Новаковський відзначений високими державними нагородами: орденами «Знак Пошани» (1997 р.); «За заслуги» III (1999 р.), II (2001 р.) і I ступеня (2015 р.) та чотири медалями, Почесною Грамотою Президії Верховної Ради УРСР (1985 р.), Почесною Грамотою Верховної Ради України (2005 р.), Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2006 р.), іншими відзнаками. Л.Я. Новаковський є лауреатом Державної премії України в галузі науки і техніки (1991 р.). Йому присвоєно почесні звання заслуженого діяча науки і техніки України (1995 р.), почесного землевпорядника України (посвідчення 001).

Пам'ять про Леоніда Яковича — відомого вченого та державного діяча — назавжди залишиться в наших серцях.

Національна академія аграрних наук України